

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

3. Quo pacto reatus sit ex concupiscentia, late ex Aug. Cur ea phrasi tam libenter utatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

cognoscunt: in qua vident, nullam impietatem, id est, nullum peccati reatum impunitum esse debere, nisi quem sanguis mediatoris expiaverit. Et quia mens Angelorum quasi charta est, in qua veritas illa scribitur, idcirco non hunc reatum, ut perperam ille scriptor dicit; sed ipsas mentes, seu ipsam notitiam Angelorum *chirographum* vocat, in quo, velut obiectum in notitia seu in noscente, reatus ille scriptus est: ut diluatur reatus tanquam in *chirographo* scriptus in notitia spiritualium potestatum, per quas poena exigitur peccatorum. Sed ista omnia rectissime de reatu culpæ intelliguntur: nam & illa non minus quam reatus poenæ in Angelorum notitia scriptus manere debet, ut sciatur, de quibus poena sit exigenda; nem-

pe de illis, qui culpæ rei sunt. Nam quo pacto in eorum mentibus scribi potest, ut nulla sit iniquitas impunita, si non in eorum mentibus etiam iniquitas ipsa, quæ non debet esse impunita, scribatur? Et quid est ista iniquitas, nisi ipsa culpa seu reatus culpæ, qui ex mente hominis, non amplius memoris se peccasse, deletus est. Ex quibus manifestum est, totam istam disputationem Iuliani & Augustini longè rectius de reatu culpæ, quam poenæ accipi; utpote quem impietatem commisit, & iniquitatem, peccato scilicet præterito, permanentem vocant: Nec ullo pacto ex ea posse confici, quod Augustinus nullum reatum nisi poenæ in illo reatu concupiscentiæ, cum qua proles nascitur, intellexerit.

CAPVT TERTIVM.

Quo pacto reatus sit ex concupiscentia, latè ex Augustino. Cur ea phrasi tam libenter utatur.

EX eis, quæ capite primo dicta sunt, satis superque liquet, Augustinum nullo modo quicquam eorum latuisse, in quibus plerique recentiores formalem habitualis peccati, seu originalis peccati, quod habituali simile est, rationem collocant. Nam sive dixeris, esse privationem originalis iustitiæ, sive separationem à Deo; quid aliud est *mors animæ*, qua parvulos mortuos esse sexcenties Augustinus docet? Sive privationem nitore ac pulchritudinis; quid est aliud *immunditia*? Sive pollutionem ex qua peccator dicitur; quid est aliud *libidine esse pollutus*, ut regenerationis indigeant? Sive dissonantiam animi habituales à lege; quid est aliud *iniquitas*, quam ipse sæpius prædicat? Sive *aversionem à Deo*; quid est aliud id quod ipse dicit, parvulum non posse converti ad Deum, *à quo non esset aversus*? Ista quippe omnia, & alia plura, de quibus magno conatu in Scholis disputant, non tantum in originali peccato, sed in omni omnino peccato ita conjuncta sunt, ut sola rationis consideratione separentur. Cum enim peccatum non sit aliud, juxta perpetuam Augustini doctrinam, nisi voluntas mala, hoc est, motus, quo voluntas ab incommutabili bono ad commutabile, seu à creatore ad creaturam deficit: ex hoc ipso unico defectu voluntatis oritur, ut quatenus ab illo bono deficit, quod unicum creaturæ rationalis bonum est, & regula, & lex, & vita, & pulchritudo, & lumen, consequenter sit ibi *aversio*, qua mens à Deo avertitur: & *malitia*, quia vero, & solo, & unico suo bono exiit: & *iniquitas*, quia Deo tanquam æternæ veritati & legi dissonat: & *mors*, quia veta & unica animæ vita tollitur: & *desectus*

nitore, quia vera pulchritudo ejus abscedit: & *tenebra*, quia lumen ejus extinguitur: & *immunditia*, quia Deo seu dilectione Dei, quæ verà & sola ejus iustitia est, defuitur. Quatenus verò non avertitur anima, neque averti à Deo potest, nisi ad aliud, quod Deo inferius & ignobilius est, amore convertatur, hinc fit, ut quemadmodum corpus corporis vilioris contactu sordeat, polluitur, & maculatur: ita in eodem illo contactu amoris, quo anima creaturæ fruatur, & fruendo inhaeret & immergitur, & actu etiam transeunte habitualiter immerfa manet, sit ejus macula, sit immunditia, sit pollutio, sint sordes: quæ nullâ possunt vel creaturæ vel creatoris potestate dilui, nisi ad Deum vivum & verum, qui solus vita, & lumen, & pulchritudo, & mundities ejus est, infusa spirituali dilectione retorqueatur. Et hæc est causa, cur illis omnibus, quorum unum ab altero in peccato separari nequit, promiscuè in explicanda peccati originalis & cujusvis peccati ratione utatur Augustinus: de quibus forte majori subtilitate, quam utilitate in Scholis dimicando tempus terunt.

Quæ cum ita sint, & nihil eorum non viderit Augustinus, quæ nunc ad explicandam peccati originalis naturam proferuntur, sive privativum aliquid sonet, respectu boni incommutabilis, quo privatur anima; sive positivum respectu commutabilis quo convertitur, merito miretur aliquis, quid causæ sit, cur tam libenter inculcet, nihil aliud esse originale peccatum nisi concupiscentiam, quatenus animam reatui suo obnoxiam tenet.

Respondeo causam esse, quia solità suâ profunditate ipsam primam radicem tangere voluit;

197

voluit ex qua nascitur, ut anima parvulorum, quamvis à Deo bono condita, ab eodem tamen Deo suo averfa, & per hoc iniqua, inmen, mortua, & consequenter immunda, & polluta proferatur. Quam Augustini doctrinam ut aliquis intelligat, scire debet nihil aliud esse apud Augustinum, creaturam rationalis bonitatem, sanctitatem, iustitiam, ac recititudinem, nisi *charitatem*, hoc est, ut ipse loquitur, *divino amore ardentissimam voluntatem*: quom alibi sapissime nihil aliud vocat, nisi *bonam voluntatem*, ut supra declaravimus. Voluntas quippe phrasi Augustini & latine loquentium illud ipsum est, quod nos in Scholis dicimus volitionem, seu propositum voluntatis, sive actuale cum actu volumus, sive habituale, quod etiam in dormientibus manet. Et hoc est charitas, seu dilectio, per quam fit, ut mens ab omnibus creaturis avulsa dilectione velut vinculo quodam alligetur soli Deo, & etiam dum non cogitat, ad eum habituali animi proposito conversa & ei affixa permanet, & per huiusmodi aeterni luminis, & bonitatis, & iustitiae, & sanctitatis, & recititudinis participationem, & inhabitationem luminosa, & bona, & iusta, & sancta, & recta efficitur. Hoc vinculum inter animam ac Deum aeternum & unicum bonum suum nunquam rumpitur, nisi anima voluntatem ab illo bono sponte sua propriaque arbitrio libertatis averterit: neque voluntatem ab eo avertere potest, nisi eam ad aliud convertendo. Quod autem à summo bono convertet eam, nisi ad id, quod minus est, hoc est, à creatore ad creaturam? Dilectio quippe creatoris nisi creaturam dilectione nunquam pellitur. Sic ergo & Angelus & primus homo lapsi sunt, dum quibus illud supremum & unicum bonum cui voluntate iungebantur, placere debuerat, sibiipsis alià perversam voluntate priori bonae voluntati seu divino amori capitaliter inimicè & placuerit. Sed non sicut sponte sua deorsum magna facilitate lapsi sunt, ita & sponte simili facilitate surgere, seu sursum ire potuerunt, & voluntatem à semetipsis in creatorem flectere & erigere. Voluntas enim illa mala quasi ex altissimo loco tanto impetu in semetipsam lapsa est, ut vestigium quoddam sibi simile animo sibi placenti impresserit, & impressum reliquerit: quo effectum est, ut id quod antea sibi amplectendum, & amandum, fruendumque summam arbitrij libertate delegerat, id postea per se veranter libeat, ac libendo placeat, atque ita libeat atque placeat, ut ei amplius displicere non possit. Hoc est ipsissimum istud malum decantatae illius *libidinis*, seu *concupiscentiae* generaliter sumptae; illa poena peccati; illa plaga vestigiumque peccati; illa illecebra fomesque peccati; illa inobedientia non tantum corporis, sed & ipsius animi ex nobismetipsis adversus nos ipsos inobedientia iustissimo reciprocatu inobedientibus reddita. Per hanc libidinem seu concupiscentiam factum est, ut voluntas hominis firmissimè cum objecto, quod male pla-

averat, hoc est, cum semetipsa veluti visco quodam colligata sit, & ita lub illo perverso sui amore subjugata serviat, ut nulla possit vel tua vel cuiquam hominis vel Angelorum potestate, sed sola Dei gratia liberari. Nam loco delectationis libidinosae, quae voluntatem sub se captivam ac servam tenet, Deus aliam delectationem caelestem inserit, per quam fit, ut rupto illo libidinis seu concupiscentiae vinculo apex ille voluntatis ab eius captivitate erutus, rursus caput exferat, & affigatur Deo; ut ita per gratiam aliqua ex parte liberatus, cum ea libidine, quae tunc perditio imperio velut mortua adhuc superest, eadem gratia juvante praeheretur. Haec igitur liberatio voluntatis ab illo libidinis dominantis iugo, quam sibi ipsa sua libertate peperit, nisi per gratiam fiat, in aeternum libidini serviet; quia in aeternum ita ad creaturam, hoc est, ad se ipsam conversa per illam libidinem seu concupiscentiam detinebitur, sicut fuit, quando primum eò se sine libidine peccando convertebat. Nam stabiliter libere, seu concupiscere id quod aliquis ante voluit, non est aliud, quam stabiliter velle sed sine libertatis usu, id est, stabiliter & delectabiliter trahi & inclinari ut libere velis; cuiusmodi velle non liberum est quoddam pondus, seu gluten, & viscum, quo velle liberum voluntatis imperioque allicitur, trahitur, capitur, possidetur; & ita possidetur, ut apex voluntatis, cuius est libere velle & nolle, ex illo visco nullo pacto propria potestate erui possit. Hic fuit igitur status primi hominis, postquam à Deo in creaturam sua libertate lapsus est: quae suis locis ex Augustino fuse declaranda sunt: hic enim, ne multitudine autoritatum importuni simus, magis supponi, quam probari debent. Quapropter qualis Adam fuit, postquam peccatum perpetraverat, hoc est, libidini seu concupiscentiae peccandi mente subditus, talem & prolem necessariò genuit. Nam ut optime Augustinus: *Ut meliores gigneret, quam ipse esset, non erat a iustis: nec aliam gignere ullo pacto potuit, nisi Deus leges naturae, quas animalium propagationi statuit, perturbaret.* Nam in ea stabiliter fixaeque constitutum esse, experientia deprehendimus, ut animal generet simile sibi, imo ut nulla causa effectum proferat, à quo perfectione superetur. Unde necesse fuit, ut si Adam, cum filium gigneret, concupiscentiam animo & membris ex peccato relictam & in naturam quodammodo versam gereret, filius eandem concupiscentiam traheret. Quod si concupiscentiam proles ex parente suscipit, ergo necessariò mentis apicem, cui velle & nolle, consentire ac dissentire datum est, eidem ponderi subjectam & captivam gerit. Si enim pondus illud concupiscentiae deorsum ad creaturas trahens inest animo, alterum omnino necessarium est, ut vel mens libidine inferior & subiecta serviat, vel libidine superior ei subiecte dominetur. Postremum illud est ipsissimus effectus divinae gratiae, sive actualis

Lib. 3. de Lib.
arbit. c. 20.

cum hominis animum à terrenis delectationibus expeditum actu ipso retorquet in Deum, siue habitualis, cum charitas diffunditur in cordibus hominum siue parvulorum, siue majorum, & nos habitualiter ad Deum conversos facit. Quæ gratia si defuerit, animum à Deo aversum esse necessarium est: & si aversum est à Deo, conversus igitur est, & pronus in creaturam. Quæ pronitas & conversio non alio ex capite in parvulis est, nisi per istud concupiscentiæ pondus, quod in eorum membra atque animos transfusum est. Hoc enim libidinosum animi vinculum, ut diximus, talis naturæ est, ut nisi gratiæ celestis, hoc est, divinæ charitatis habitualis infusione ab ea animus liberetur, & convertatur in Deum, eundem animum necessariò in creaturam depressum teneat. Qui status animi non ante apparet in parvulis, quàm ad annos ratione utentis ætatis venerint. Tunc enim animus libidinosus cæcus, ad amanda sola vana & noxia distortus apparet, usque adeo, ut nisi divini gratia illuxerit, ne quidem unum actum efficere queant, qui non alicujus terrenæ cupiditatis instinctu appetatur, & colore tingatur. Hinc Augustinus: *Peccatum originale (scilicet concupiscentia) inest quidem nascitibus, dum incipit apparere, quando est insipientibus necessaria sapientia, & mala concupiscentibus continentia.* Et alibi: *Humana natura, qua iacet in parvulis &c. quemadmodum prius proferat insipientia quàm sapientia fructus videtis, & radicis eius vitium videre non vultis, aut videtis, quod peius est, & negatis.* Operantur enim ex habituali animi constitutione in qua nati sunt: quam quis dubitet esse pessimam, cum eos ad omnia vitia, quorum ætas ista capax fuerit, intelligendo compellat?

Quapropter juxta illa, quæ jam diximus, cum Augustinus peccatum originale in parvulis vel *aversiorem*, vel *mortem animæ*, vel *iniquitatem*, vel *injustitiam*, vel *malitiam*, vel *tenebras* vocat, considerat illud ex ea parte, qua mens per illud charitate, hoc est, justitiâ, & consequenter ipso Deo exuta est, & ab eo refuga & averfa manet. Cum verò illud concupiscentiam cum reatu nominat, spectat radicem primam ex qua nascitur, ut mens averfa, & mortua, & iniqua, & injusta, & tenebrosa fiat. Hoc enim nullo modo fieret, nisi cum libidine, seu cum concupiscentia animum libi subditum possidente nasceretur. Et hæc possessio & subjectio mentis sub pondere & iugo concupiscentiæ, per quod à Deo averfa est, est ipse reatus concupiscentiæ, quem Augustinus prædicat. Illa est enim tota malitia, ratione cujus parvulus, sub diaboli potestate vinculo peccati ac damnationis ostrictus est. Sub illo quippe libidinis iugo ex parentum delicto positus, non potest esse nisi averfus à Deo; & averfus non potest esse nisi peccati reus, Ex quo patet, quàm profunda consideratione Augustinus primam mali originem insinuare conatus sit,

A propter quam proles peccato implicata procreetur.

Hinc est igitur, quod Augustinus testetur, parvulos carni, hoc est, carnali seu carnalium terrenarumque rerum concupiscentiæ subditos esse: *In qua (natura) pœnalis ex illius damnati pœnâ & mortales, & ignavi, & carni subditi nascuntur: iuxta quem modum dicit Apostolus: sumus enim & nos naturaliter filij iræ.* Vbi quod dicit *carni subditi*, Propter difficultatem seu concupiscentiam dicit, sub qua animus (qui videlicet solus concupiscentiæ, & carni, totique mundo, quando justus est, dominatur) ante justitiam, captivus jacet, & in propectu justitiæ cruciatu superandi istius vinculi ac difficultatis affligitur. Nam quemadmodum primus parens libidini per peccatum subjugatus fuerat, dicente Augustino: *Cui libidini subjugaverat libidinis, diabolus, quos expeperat, ut quisquid inde nasceretur, inquam sua arboris (id est libidinis) fructus, pravâ quidem habenti cupiditate, sed tamen non iniquo possidendi iure retineret: ita eodem Doctore prædicente, ut meliores gigneret quàm ipse esset, non erat æquitatis.* Ex quo fit, ut sicut ipse peccando liberè, peccato, id est libidini sublequenti captivus & servus factus est, dicente Apostolo, & interpretante in hunc modum Augustino: *A quo quis aversus est, hinc & servus additus est; Ita necesse erat, nisi pœnalis naturæ cursum impediret Deus, ut proles eidem libidini subdita, & per hoc principi peccatorum diabolo captiva nasceretur.* Nam ut idem dicit: *Propter libidinem rectè dicitur diabolus princeps mundi, hoc est peccatorum: cui, scimus, quod mundum Deus fecerit. Per illam quippe etiam parvulos possidet, & nisi se interponat Deus, postea majores factos regit ad arbitrium suum.*

Hinc est quod non tantum carni subditos, sed & servitutis vinculo astrictos nasci parvulos, frequentissimis testimoniis doceat. Servitus autem & libertas apud Augustinum semper arbitrium respicit, quod necessariò vel Deo, siue actu, siue permanenti constitutione servit, ut sit liberum, vel concupiscentiæ, ut sit sub diabolo concupiscentiæ plantatore captivum. Nam ut ipse dicit: *Nondum aditus gratiâ carnalibus vincitur concupiscentiis.* Sic ergo de parvulis loquitur: *De Infrigidatione Adamum secumit, & servum fecit, & cepit nos tanquam vernaculos possidere.* Et in opere imperitico contra Iulianum, ubi ex professo de servitute peccati, hoc est, de concupiscentia disputat, quam Apostolico more peccatum vocare solet; *Sunt, inquit, servi peccati originalis, qui peccatum non faciunt, & ab hoc vinculo servitutis regeneratione solvantur.* Quod magis paulo antè explicuerat: *Fides Catholica bonam creaturam non sub aliena substantia, (ut Manichæi) sed sub peccato suorum dicit serviliter detineri.* Et in libris de nuptijs & concupiscentiis, cum præmiserit: *Non*

Lib. 1. cont.
Iul. op. imp.
f. 42.

Lib. 5. cont.
Iul. 54.

201

Non liberum negamus arbitrium, ut intelligere-
mus videlicet ipsum de servitute & libertate
arbitrij loqui. Itam adijcit: Sed si vos filius
liberaverit, aut veritas, tunc vere liberi eritis. Hunc
vos invidetis liberatorem, quibus captivis vanam tri-
butis libertatem. A quo enim quis devictus est, sicut
dicit Scriptura, hinc servus adactus est. Nec quis-
quam, nisi per gratiam liberatoris, isto solvitur vin-
culo servitutis, a quo est hominum nullus immunis:
per unum quippe hominem peccatum intravit in mun-
dum &c. Ecce perspicuis verbis dicit se de li-
bertate arbitrij loqui: & tamen omnem homi-
nem esse liberandum, vanam captivis, id
est, non liberis tribui libertatem; omnem homi-
nem tanquam devictum etiam servituti esse
victoris addictum; ab eoque vinculo servitu-
tis meminim nisi liberatoris gratia esse libe-
randum, cujusmodi phrasibus quotquot Au-
gustinum intelligunt nihil aliud significatum
esse intelligunt, quam omnem hominem etiam
parvulos sub concupiscentia, quam ipse per-
petuo peccatum vocat, esse mente captivos,
usque adeo ut ab illo vinculo servitutis, qua
voluntas sub concupiscentia pressa pondere, &
captiva detinetur, ne postea in Deum evolet,
sola Dei gratia possit absolvi: qua gratia non
subveniente quid sunt homines nisi quod ait
Apostolus Petrus, *Vesit muta animalia procreata
natura aliter in captivitate & inveniunt.* Hoc ergo est
illud vinculum voluntatis humanæ, cum quo
à Deo suo, hoc est, à veritate averti nascitur:
quod Augustinus subinde vinculum mortis
vocat, alicubi vinculum concupiscentiæ. Tale
porro ac iam magnum, inquit, malum tantum quia
mess (mentem scilicet sub se captivam & con-
sequenter avertam à Deo detinendo) quemodo
non teneret in morte, & periret in ultimam mor-
tem, nisi & eius vinculum in illa, quæ fit in baptisimo,
remissione peccatorum omnium solveretur? Et ite-
rum idem inculcans: Propter hoc enim vinculum,
quod connehitur ex primo Adam, nec solvi potest, nisi
in secundo Adam, propter hoc enim vinculum mortis
mortui reperiuntur infantes, non ista morte notissima
&c. Et aliquanto post: *Vt ab eo, quo erant vin-
culo eius (concupiscentiæ) obnoxii, liberatos se esse
sognoscerent.* Et in psalmos, cum illum tracta-
ret locum: *Ecce in iniquitatibus conceptus sum;*
ita loquitur: *David attendit omnium vincula, pro-
pugnem mortis consideravit, originem iniquitatis ad-
verit.* Et mox: *Trahitur iniquitas ex Adam, et-
iam ipsum vinculum mortis cum ipsa iniquitate con-
eritum est.* Vbi pulcherrimè vinculum mortis
concupiscentiam, ipsam verò animæ mortem
iniquitatem vocat, ut ita mortem animæ ab
eius vinculo, unde iniquitas nascitur, subtili
consideratione distingueret. Et ne quis aliud
vinculum mortis, quam concupiscentiam sus-
spicaretur, statim quasi exponendo subjungit,
*Frater hoc vinculum concupiscentiæ carnali natus est
Christus, sine maculo, ex Virgine &c.* Hoc ergo
vinculum concupiscentiæ, hoc vinculum mor-
tis, hoc tantum malum, tantum quia mess, ut
paulo ante dixit, *tenet in morte.* Et quid est te-
net in morte, nisi tenet avertam à Deo? Illa
quippe & non alia est mors animæ, hoc autem

A facit, mentis seu voluntatis apicem aggravan-
do, ac tenebrando. Vnde & alibi: *Obisset ista orig. c. 33.*
carnalis concupiscentia etiam tantummodo quod n-
esset, nisi peccatorum remissio sic prodesset &c. Manet
quippe in prole, ita ut reatum faciat originis vitium. *Lib. 6. c. 5.*
Et adversus Iulianum: *Namquid vel tibi, vel
quibuslibet constantis tuis aliquid dicere videretur,
si quantum sit (ut ex ea natum necesse sit renasci,
non renatum sit necesse damnari) malum con-
cupiscentiæ carnis sanctitate mentis cogitare posse-
ris?*

Ex quo sanè sensu servitutis atque captivi-
tatis, qua mens parvulorum sub concupiscen-
tia captiva, & à Deo averta habitualiter seu
stabiliter detinetur, facillè percipi potest, eam-
dem quoque ratione sub diaboli potestate esse
captivos. Non enim ista propter corpus, nec
quoquo modo propter animam dicta sunt, sed
propter id, quod in anima supremum est. Illud
quippe supremum animæ per concupiscentiam,
quæ factus & fructus diaboli est, possidendo,
animam possidet, & per illam simulatque ad-
oleverint, regit infideles, ut Augustinus dixit, ad
arbitrium suum. Hinc illa in libro de nuptijs:
*Non enim fides dubitat Christiana &c. etiam par-
vulos filios redemptorum sub eiusdem diaboli esse pote-
state captivos, nisi & ipsi eadem Christi gratia redi-
mantur.* Cujusmodi doctrinam ex Apostoli scri-
ptis hausit, qui nos à potestate tenebrarum
in regnum Dei transferri docet, sexcentis Au-
gustinus repetit. Non autem aliter, nisi per
concupiscentiam suo nos vinculo constringen-
tem esse sub diaboli potestate captivos, perspi-
cui docet: *Ipsa vero (concupiscentia) soluto rea-
tus vinculo, quo per illam diabolus animam retinebat,
interclusione destructa, qua hominem à suo creatore
separabat, manet in certamine.* Vbi manifestè di-
cit, per concupiscentiam diabolus animam
retinere, & per huiusmodi interclusionem homi-
nem à suo creatore separari, hoc est, separa-
tum avertsumq; detineri. Vnde & alibi de par-
vulis loquens: *Hoc enim (quod exsufflantur &
exorcizantur infantes) procul dubio fallaciter fit, si
diabolus eis non dominatur. Si autem dominatur, &
ideo non fallaciter exorcizantur & exsufflantur. Per
quid dominatur, nisi per peccatum princeps utique pec-
catorum? Quid est, quæso, diabolus dominari
per peccatum parvulis, nisi per concupiscen-
tiam, quam ipse semper peccatum originale vo-
cat, utpote per quam mentem eorum sibi sub-
ditam habitualiter, seu stabiliter captivam tenet,
donec per gratiam, hoc est, per infusam
eis divinitus charitatem, ab ejus dominio &
servitute liberetur, & à creaturis, ad quas
quodam pondere conversa est, convertatur
in Deum? Vnde huiusmodi captivitatis, &
servitutis, & liberationis naturam explicans
præclarissimè, quando eum Vitale disputa-
bat: *Responde, inquit, quomodo ad declinandum
à malo & faciendum bonum liberum habeamus ar-
bitrium, quando erat sub potestate tenebrarum,
unde nos, si quemadmodum dicit Apostolus Deus
eruit, ipse utique illud liberum fecit? Nimi-
rum ditundendo charitatem Dei per Spi-
ritum sanctum in cordibus nostris, qua fit
ut à con-**

ut à concupiscentiæ & creaturæ servitute liberemur, & ab aversione conversi in Deum gloriamur in libertate filiorum Dei. Cujusmodi arbitrij liberationem ne in solis adultis fieri censuerimus, statim adjicit: *Hinc igitur potestati tenebrarum per illius rursam, cui primo homini ab ea potestate pravariatio persuasa est, & in quo omnes cecidimus, subiectum est genus humanum: propter quod de hac potestate tenebrarum eruantur & parvuli, cum regenerantur in Christo. Neque hoc apparet in eorum arbitrio liberato, nisi cum ad annos pervenerint ratione utentis ætatis, habentis consentientem doctrinam salutari, in qua nutriti sunt, voluntatem.* Ecce perspicuis verbis dicit, id quod toties diximus, etiam parvulorum arbitrium liberari: sed quemadmodum supra dicentem audivimus, peccatum originale in parvulis apparere, cum est insipientibus necessaria sapientia, & concupiscentibus continentia; ita & nunc è contrario dicit, liberationem ejus non apparere, nisi cum ad annos pervenerint ratione utentis ætatis. Tunc enim illa libertas à concupiscentiæ vinculo, quæ per charitatem data est, apparere incipit, dum mente liberi, quamvis inferiori carnis parte captivi, strenuissimè cum eadem concupiscentia dimicant, ne iterum ei consentiendo ejusdem servitutis vinculis constringantur. Hoc est enim ipsissimum, quod alibi de utrisque dicit; de adultis quidem: *dicunt hoc (libera nos à malo concupiscentiæ) hac de re conjuges, ut interim mente liberi à malo, bene utantur malo, quod habent in carne.* De parvulis verò: *Nunc vero, quando quidem cum hoc (malo concupiscentiæ) nascuntur, quid mirari, quia propter hoc renascuntur, ut ab eius obligatione solvantur: & aut ex ista vita ab illo liberati rapiantur, aut in ista vita adversus illud libere præsententur? Ecce baptisati & quidem soli, ut dicitur alibi, ab illo malo, quod adhuc in carne gerunt, liberi fiunt, & liberi cum eo præliantur: sub quo ceteri captivi gemunt. Quomodo, qua ratione, nisi quia ab illo vinculo, quo voluntas captiva detinetur, ipsa eximitur, ut libera in Deum volans, cum concupiscentia sibi subiecta confingat? Ista quippe libertas arbitrij est effectus illius conversionis in Deum, quem aversione deleta parvulis per baptismum dari Augustinus prædicat. Quantumvis enim parvuli neque in malis neque in bonis arbitrij usu & ratione versentur, eos tamen & averios esse, & converti in Deum, negari ullo modo potest: cum & ratio istud ex peccati, & charitatis, & ceremoniarum baptisimi consideratione convincat; & Augustinus, ut diximus, clamat: *Quomodo dicitur etiam istis (parvulum dum**

Lib. 1. de pecc. mer. vic. 34.

^A baptizatur) converti ad Deum, à quo non erat averius, hoc est, si erat averius? Et alibi generaliter de generis humani conversione aversioneque dicitur: *Ex conversione ad Deum, ut vinceret quisque supplicium (concupiscentiæ & ignorantia) quod origo eius ex aversione (primiti hominis) meruerat, non solum volentem non proliberi, sed utvari op. riebatur.*

Ex his igitur satis manifestè, quantum arbitror, liquet, quàm nulla sententiæ contrarietate, sed magna rerum concordia subinde vocet Augustinus peccatum originale *malitiam, iniquitatem, mortem, animam tenebris, & similia: subinde verò & frequentissimè concupiscentiam cum reatu.* Nam aliquando id in illo peccato spectat, quod aversionem à Deo respicit, aut comitatur; aliquando verò magis id, quod conversionem ejus ad creaturas. Fieri enim nõ potest, quin alterutro modo mès rationalis constituta sit. Liquet etiam, cur Adami peccatum describendo, semper cefectum, privationem, appetitum electivum, & similia privativa nomina usurperet; in peccato verò originali plerumque concupiscentiam positivam. Illius quippe diversitatis ratio non est alia, nisi quod in utroque peccato explicando primas rerum radices indagaverit ac tetigerit. Nam in Adamo à supremo mentis apice Deum suum desiderente peccatum cepit, & usque ad extremas corporis partes, quo remotiù à principio sui motus, eo turbulentius concitantur, libidine penetravit: in parvulis è contrario, à corpore, hoc est, à concupiscentia ex parente in prolem trajecta incipit, & usque ad supremum voluntatis apicem pervenit. In illo quippe aversio voluntatis libidinem peperit, attestante Augustino: *Voluntas cupiditatem, non voluntatem cupiditatis duxit: in his è contrario libido, voluntatis aversionem.* Nec enim ulla rima patet, per quam peccatum, hoc est, aversio parvulorum à Deo creatore suo, ex parentibus sive proximis sive primis in prolem serperet, si proles sine concupiscentia mentem rationale possidente, depressamque retinente nasceretur. Nam quamvis neque actus neque habitus sit in parvulis, quendam tamen stabilem in eis esse statum vel malum vel bonum extra controversiam est: cujus quidem respectu boni causa est charitas, quæ per baptismum infunditur; respectu mali verò, si Augustino creditur, concupiscentia. Quod si forte ista quæ præsentem capite diximus, obscuriuscula alicui in Augustino minus verofato videantur, jungat ea, quæ inferius adhuc paulò uberius dicturi sumus; & aliquid si fortassis clarioris lucis accedet.